Työelämä
Mikko Räsänen

31.8.2026

EK:n asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 132/2026 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle työneuvoston ja yhteistoiminta-asiamiehen toimiston lakkauttamista ja tehtävien siirtämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä HE 132/2026 vp. Esityksessä ehdotetaan lakkautettavaksi työneuvosto ja yhteistoiminta-asiamiehen toimisto. Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annettu laki sekä yhteistoiminta-asiamiehestä annettu laki kumottaisiin. Yhteistoimintalainsäädännön valvontatehtävät siirrettäisiin työsuojeluviranomaiselle, ja henkilöstörahastojen valvonta sekä henkilöstörahastorekisterin ylläpito siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle. EK pitää esityksen tavoitetta työelämälainsäädännön valvontatehtävien tarkoituksenmukaisemmasta organisoinnista ja valtionhallinnon toimintamenojen säästämisestä kannatettavana.

EK:lla ei ole huomautettavaa työneuvoston lakkauttamiseen. EK pitää perusteltuna, että työneuvoston lausunto- ja oikaisuvaatimustehtävistä luovutaan ja että työsuojeluviranomaisen poikkeuslupapäätöksistä olisi jatkossa valitusoikeus työtuomioistuimeen. Nykyisen oikeustilan säilyttäminen muutoksenhaun osalta on työoikeudellisten poikkeuslupa-asioiden luonteen vuoksi tarkoituksenmukaista. Hallinto-oikeus ei olisi näihin asioihin yhtä luonteva muutoksenhakuaste, koska kyse on työoikeudellisesta erityissääntelystä ja sen soveltamisesta.

Hallituksen esityksessä on päädytty vaihtoehtoon, jossa oikaisumenettelystä luovuttaisiin ja säilytettäisiin valitusoikeus työtuomioistuimeen. EK katsoo, että oikaisuvaatimusmenettelystä luopuminen ei ole tarkoituksenmukaista. Oikaisuvaatimusten käsittely Lupa- ja valvontavirastossa olisi yhdenmukaista muita oikaisumenettelyjä koskevan lainsäädännön kanssa. EK arvioi, että menettely olisi joustava ja kustannustehokas eikä heikentäisi oikeusturvan tasoa nykyisestä.

EK kannattaa yhteistoiminta-asiamiehen toimiston lakkauttamista ja sen tehtävien siirtämistä työsuojeluhallinnolle sekä Patentti- ja rekisterihallitukselle. Ratkaisu kokoaa työelämälainsäädännön valvontaa selkeämmin olemassa oleviin viranomaisrakenteisiin ja voi vähentää päällekkäisyyksiä.

Patentti- ja rekisterihallitus on tarkoituksenmukainen taho järjestämään henkilöstörahastoja koskevat rekisteröinnit. EK katsoo kuitenkin, että PRH:n rooli tulisi rajata rekisteröinnin muodollisten vaatimusten selvittämiseen sekä rekisteröitävien muutosten ja tietojen hallinnointiin. Tämä mahdollistaisi henkilöstörahastoja koskevan viranomaismaksurakenteen säilyttämisen nykyisen kaltaisena rekisteröinti- ja toimenpidemaksuihin perustuvana mallina. Ehdotettu henkilöstörahastojen valvontamaksu ei EK:n näkemyksen mukaan ole perusteltu, jos viranomaisen tehtävä rajataan rekisteriteknisiin ja muodollisiin tehtäviin.

Henkilöstörahastotoiminta on vakiintunutta, ja henkilöstörahastojen perustamista sekä ylläpitämistä tukevat palveluntarjoajat tuntevat palkkiomallien vaatimukset. Palkkiomalleja koskeva erillinen valvonta ei ole enää samalla tavoin tarpeen, koska Verohallinto on syventävillä ohjeillaan ja muilla toimillaan aktiivisesti ohjannut ja valvonut palkkiomalleihin liittyviä kysymyksiä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa.

EK ehdottaa, että henkilöstörahastolain 14 §:ää muutetaan siten, että Patentti- ja rekisterihallituksen on saatuaan perusilmoituksen rekisteröitävä henkilöstörahasto, jos se on vastaanottanut henkilöstörahaston rekisteröimiseksi vaadittavat tiedot. Rekisteriviranomaiselta ei tällöin edellytettäisi muuta selvittämistä siitä, ettei rekisteröinnille ole lakiin perustuvaa estettä.

EK:n lausunnon täydennys 3.9.2026:

EK katsoo, että Henkilöstörahastoja valvovan viranomaistahon vaihtuessa on olemassa välttämätön syy sille, että valvovan viranomaisen rekisteritietojen ja valvovalle viranomaiselle toimitettavien asiakirjojen osalta säädetään henkilöstörahastolaissa erikseen rekisteritieto- sekä ilmoitus- ja asiakirjatyyppikohtaisesti siitä, miltä osin viranomaisen vastaanottamat tiedot ovat salassapidettäviä.

Tämä seikka on noussut esille lausuntopalautteessa, mutta hallituksen esityksessä kuitenkin todettaan, että henkilöstörahastoihin liittyvien asiakirjojen salassapidosta säätäminen edellyttäisi, että asiakirjajulkisuuden rajoittamiselle on perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu välttämätön syy ja kysymyksen osalta todettiin, että sitä olisi mahdollista tarkastella henkilöstörahastolain uudistamistarpeita koskevan selvityksen yhteydessä.

EK ei pidä perusteltuna tämän kysymyksen jättämistä selvitettäväksi mahdollisen henkilöstörahastolain uudistamisen yhteyteen, koska henkilöstörahastorekisteri ja henkilöstörahastolain mukaiset ilmoitusvelvollisuudet koskevat merkittävää määrää nykyisiä henkilöstörahastoja ja niiden yrityksiä sekä yhteisöjä.

Henkilöstörahastojen toiminnan valvonnan toteuttamiseksi henkilöstörahastot ovat velvollisia antamaan valvovalle viranomaiselle muun muassa ilmoituksen henkilöstörahastoerien määräytymisperusteista ja niiden muutoksista. Käytännössä kysymys on henkilöstörahastojen yritysten tai muiden työantajayhteisöjen palkkiojärjestelmiä ja niiden pohjalla olevia liiketoiminnallisia tavoitteita koskevista tiedoista. Näin ollen henkilöstörahastoerien määräytymisperusteita koskevat ilmoitukset sisältävät erittäin usein liikesalaisuuksia suoraan tai välillisesti paljastavia tietoja. Määräytymisperusteita koskevien ilmoitusten ohella vastaava arviointi tyypillisesti liikesalaisuuksia sisältävistä tai yksittäisten

henkilöstörahastojen jäsenten taloudellista asemaa koskevista rekisteritiedoista ja asiakirjoista tulisi tehdä myös muiden valvovalle viranomaiselle annettavien rekisteritietojen sekä sille toimittavien ilmoitusten ilmoitus- ja asiakirjatyyppien kohdalla.

Lainsäädäntöteknisesti asia voitaisiin toteuttaa säätämällä henkilöstörahastolakiin 61 a §, jossa määritellään henkilöstörahastojen rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisuudet huomioiden, miltä osin valvovalle viranomaiselle toimitettavat rekisteritiedot sekä asiakirjatyypit ovat salassapidettäviä.